

Н.В. СМЕТАНІНА, О.В. МААЛУЛІ

Наталія Володимирівна Сметаніна, кандидат юридичних наук, асистент Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0000-0001-5949-3709

Олександра Володимирівна Маалулі, магістрант факультету правосуддя Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК НАПРЯМ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Для подолання такого явища, як корупція, необхідним є комплексний підхід, а отже, розробка та впровадження заходів антикорупційного спрямування є одним з першочергових завдань державної влади сьогодні. На шляху до його реалізації зроблено чимало кроків: прийнято нове антикорупційне законодавство, низку нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання та протидію корупції; ведеться постійний діалог Української держави із світовою спільнотою щодо вироблення ефективних механізмів протидії та подолання корупції; здійснюються наукові дослідження з питань запобігання корупції та боротьби з нею; формується публіцистика антикорупційного характеру. Слід згадати й про новостворений антикорупційний суд, який нещодавно почав працювати. Незважаючи на це, корупція продовжує залишатися однією із нагальних для вирішення проблем українського суспільства¹.

Багатогранність, складна структура корупційних правовідносин зумовлює значне коло пов'язаних із ними питань. Одним із таких питань є запровадження антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проектів у практику боротьби із корупційними злочинами. Зокрема, аналіз зарубіжного досвіду доводить, що проблема розробки основ антикорупційної експертизи є надзвичайно актуальною, для вирішення якої багато держав сьогодні докладають значних зусиль.

Погоджуємось з О.Р. Дашковською, що «ґрунтуючись на класичних положеннях загальної теорії права, слід зазначити, що попередження корупційних правопорушень повинно здійснюватися на всіх рівнях механізму правового регулювання, а не на окремих його стадіях. Початковий етап профілактики корупційних правопорушень повинен починатися саме на стадії формування правових норм. Отже, без нових за змістом законів, заснованих на ідеалах верховенства права, ідеях рівності, свободи, гуманізму, нетерпимості до різних видів правопорушень суспільних відносин (політичних, економічних, соціальних тощо) не можливо встановити справедливий правопорядок у суспільстві»².

Наразі напрям із вивчення причин виникнення корупції та вироблення рекомендацій щодо протидії, мінімізації й ліквідації її наслідків інтенсивно розвивається³. Серед комплексу заходів, передбачених українським законодавцем із запобігання і профілактики корупції, слід виокремити антикорупційну експертизу, що, безсумнівно, є одним із основних елементів превентивної антикорупційної політики. Тому останнім часом у роботах вчених і фахівців частіше порушуються питання, присвячені вирішенню проблем організації механізму проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів. У своїх працях торкалися питання антикорупційної експертизи: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, Н.П. Бортник, О.Р. Дашковська, М.О. Лисенко, Ю.В. Орлов, В.Л. Оргинський, М.М. Сербін, Н.В. Сметаніна, М.М. Тищенко, С.О. Шатрава, О.В. Юнацький та ін.

Саме тому **метою** цієї статті є розгляд розвитку та аналіз такого напрямку запобігання корупції, як антикорупційна експертиза, завданням якої є ефективне виявлення й усунення корупціогенних факторів у нормативно-правових актах та проектах нормативно-правових актів.

Спочатку хотілося б визначитися з поняттям «антикорупційна експертиза», тобто з тим смисловим навантаженням, яке вкладають в це словосполучення, оскільки серед науковців немає єдиної точки зору в його розумінні. Відповідно, М.О. Лисенко зазначає, що антикорупційна експертиза – це діяльність суб'єктів проведення антикорупційної експертизи, яка полягає у дослідженні проектів нормативно-правових актів та чинних нормативно-правових актів, які регулюють певні суспільні відносини, на наявність в акті корупціогенних властивостей норм, сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень у процесі застосування цього нормативно-правового акта⁴. Я.Є. Наконечний вважає, що під експертизою проектів нормативно-правових актів слід розуміти проведення фахівцем (групою фахівців або спеціальним закладом) дослідження наданих текстів із використанням професійних знань у відповідній галузі і подання висновку, що містить результати такого дослідження та відповіді на поставлені запитання⁵. Деякі інші науковці антикорупційну експертизу розглядають як додатковий інструмент забезпечення якості актів, їх більшої ефективності.

У чинному Законі України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) законодавець у ст. 1 закріпив положення, відповідно до якого антикорупційна експертиза – це діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією⁶. Зазначене визначення поняття вважаємо дуже влучним, але, на нашу думку, необхідно додати окрім дієслова в майбутньому часі ще й у теперішньому – [...сприяють або можуть сприяти вчиненню...]. Оскільки завданням антикорупційної експертизи є не лише виявлення й усунення корупціогенних факторів у нормативно-правових актах та проектах нормативно-правових актів, які приймаються, але також й тих, які вже існують і є чинними в нашій державі. Залишається незрозумілим, чому у визначенні поняття в ст. 1 Закону законодавець обмежився дієсловом майбутнього часу, а в ст. 55 Закону, зазначаючи мету й завдання антикорупційної експертизи використав, і теперішній. Було б логічним і в ст. 1, і в ст. 55 Закону використовувати обидва часи дієслова.

Варто звернути увагу, що Україна – не єдина держава серед країн Східної Європи, яка запровадила антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів. Наприклад, Російська Федерація антикорупційну експертизу своїх нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів запровадила у 2009 р. Федеральним законом «Про антикорупційну експертизу нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів». Положеннями зазначеного Федерального закону встановлено правові й організаційні засади проведення антикорупційної експертизи та визначено органи, на які покладено завдання проведення такої експертизи. У Республіці Вірменія вимога щодо проведення антикорупційної експертизи була започаткована з 2009 р. у зв'язку з постановою Уряду Республіки Вірменія від 22 жовтня 2009 р. № 1205-Н «Про оцінку регулюючого впливу антикорупційних нормативно-правових актів». Антикорупційну експертизу в Республіці Вірменія здійснює спеціальний орган Міністерства юстиції – Агентство експертизи правових актів. Проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів в Республіці Молдова на законодавчому рівні визначено в 2008 р. Законом Республіки Молдова «Про запобігання корупції і боротьбу з нею». Наведений міжнародний досвід певною мірою показав, що Україна рухається із своїми сусідами аналогічним шляхом у напрямі протидії корупції⁷.

Розглядаючи це питання в історичному аспекті, зазначимо, що в нашій країні антикорупційна експертиза, як інструмент запобігання корупції вперше було запроваджено Урядом у 2008 р. із введенням посади Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики. Зокрема, в п. 2 постанови Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) «Деякі питання реалізації державної антикорупційної політики» від 4 червня 2008 р. № 532 було встановлено, що проекти нормативно-правових актів, які подаються на розгляд Уряду, підлягають обов'язковій антикорупційній експертизі, що проводиться міжвідомчою експертною групою (склад цієї групи затверджується КМУ за пропозицією Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики). Згодом, у п. 4 Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам та корупції» від 11 вересня 2009 р. йшлося про необхідність «реального» впровадження антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів. 16 вересня 2009 р. Урядом було прийнято постанову «Питання реалізації державної антикорупційної політики» № 1057, якою затверджено Порядок проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів. Відповідно до нього антикорупційну експертизу мав робити Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики самостійно. При цьому, за наявності відповідного рішення, об'єктом експертизи могли бути і проекти нормативно-правових актів, розроблені Президентом чи народними депутатами України, а також проекти актів центральних органів виконавчої влади. 20 травня 2010 р. Міністерство юстиції України (далі – МЮУ) видало наказ «Питання проведення експертизи на наявність корупціогенних норм» № 1085/5, згідно з яким антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів стала невід'ємною частиною правової експертизи і відображається окремим пунктом у висновку МЮУ за результатами опрацювання відповідного проекту акта. Через місяць МЮУ затвердило Методичні рекомендації щодо проведення експертизи проектів нормативно-правових актів на наявність корупціогенних норм, згідно з якою антикорупційній експертизі підлягали проекти актів у певних сферах. Цим документом (з деякими змінами) фахівці МЮУ користуються й досі (наразі він називається Методологія проведення антикорупційної експертизи). У 2011 р. цей правовий механізм запобігання корупції було закріплено на рівні закону, а саме у ст. 15 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 року. У 2013 р. до числа суб'єктів, зобов'язаних здійснювати експертизу, було віднесено Комітет Верховної Ради України (далі – Комітет ВРУ), до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією, а до числа його об'єктів – чинні нормативно-правові акти Парламенту, Президента та Уряду, а також всі (а не лише у певних сферах) нормативно-правові акти, які підлягають державній реєстрації МЮУ. Із набранням чинності нині чинним Законом України «Про запобігання корупції» (введено в дію 26 квітня 2015 р.) інститут антикорупційної експертизи зазнав подальшого розвитку (ст. ст. 1 і 55 Закону). До суб'єктів, уповноважених здійснювати експертизу, віднесено і Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК). На сьогодні антикорупційна експертиза в Україні – це діяльність певних суб'єктів із виявлення в нормативно-правових актах чи їх проектах норм (положень), які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами (положеннями) можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією (корупціогенних факторів)⁸.

Важливість впровадження антикорупційної експертизи виражається насамперед через її функції, серед яких можна виокремити контрольну функцію, здійснення якої забезпечує контроль проектів нормативно-

правових актів та чинних нормативно-правових актів; попереджувальну (превентивну), здійснення якої забезпечує попередження наявності корупціогенних чинників у проектах нормативно-правових актах та корупційних правопорушень при застосуванні нормативно-правового акта; інформаційну (аналітична), здійснення якої забезпечує аналіз та оцінку якості проектів нормативно-правових актів⁹.

Таким чином, перед антикорупційною експертизою як напрямом запобігання корупції постає низка завдань, серед яких: 1) правове регулювання проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проектів; 2) визначення суб'єктів такої антикорупційної експертизи, їх компетенції; 3) методичне забезпечення проведення антикорупційної експертизи та правове регулювання висновку експерта за результатами проведення антикорупційної експертизи; 4) створення незалежного органу, який проводитиме антикорупційну експертизу (під час проведення експертизи має виключатися участь органу, який є автором проекту, що досліджується). І більшість із названих питань вже вирішені у національному законодавстві¹⁰.

Згідно із ст. 55 Закону «Про запобігання корупції»¹¹ антикорупційна експертиза буває: 1) обов'язковою (її зобов'язані здійснювати на постійній основі Міністерство юстиції України та Комітет Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією); 2) необов'язковою (її можуть здійснювати Національне агентство з питань запобігання корупції та громадськість). Відповідно законодавець поділяє антикорупційну експертизу на обов'язкову та необов'язкову залежно від суб'єктів, які її здійснюють, що у свою чергу має низку своїх особливостей як щодо законодавчого регулювання, так і щодо практики застосування.

Таким чином, відповідно до чинного Закону Міністерство юстиції України здійснює антикорупційну експертизу згідно із затвердженим ним щорічним планом. Вказана експертиза здійснюється щодо законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України у таких сферах:

- 1) прав і свобод людини і громадянина;
- 2) повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 3) надання адміністративних послуг;
- 4) розподілу та витрачання коштів державного бюджету та місцевих бюджетів;
- 5) конкурсних (тендерних) процедур¹².

Так, відповідно Міністерство юстиції України здійснює перевірку:

– всіх проектів нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України. Виходячи з положень Регламенту КМУ, такими актами є лише проекти постанов і розпоряджень Уряду. Як випливає з положень розділу IV Порядку проведення антикорупційної експертизи, така експертиза є складовою частиною їх правової експертизи;

– всіх нормативно-правових актів державних органів, які підлягають державній реєстрації. Перелік таких органів і актів наразі визначено в Указі Президента «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» від 3 жовтня 1992 р. № 493/92. Їх антикорупційна експертиза здійснюється безпосередньо під час державної реєстрації (розділ III Порядку проведення антикорупційної експертизи);

– чинних законів, актів Президента та Уряду у певних сферах. Така експертиза має здійснюватися згідно зі щорічним планом, що затверджується Міністерством юстиції України до 31 грудня року, що передує року реалізації такого плану. У разі виявлення корупціогенних факторів результати антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів підлягають обов'язковому оприлюдненню на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України (розділ II Порядку проведення антикорупційної експертизи).

Процедурні аспекти виписані у Порядку проведення антикорупційної експертизи (затв. наказом Міністерства юстиції України від 18 березня 2015 р. № 383/5), та у Методології проведення антикорупційної експертизи (затв. наказом Міністерства юстиції України від 24 квітня 2017 р. № 1395/5)¹³. До речі, в зазначеній методології і закріплено, що основними корупціогенними факторами, які виявляються і оцінюються під час здійснення експертизи є:

- нечітке визначення функцій, прав, обов'язків і відповідальності органів державної влади та місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- створення надмірних обтяжень для одержувачів адміністративних послуг;
- відсутність або нечіткість адміністративних процедур;
- відсутність чи недоліки конкурсних (тендерних) процедур¹⁴.

Що ж стосується Комітету Верховної Ради України, то виходячи зі змісту ч. 2 ст. 55 Закону «Про запобігання корупції» Комітет уповноважений здійснювати антикорупційну експертизу нормативно-правових актів, що вносяться народними депутатами на розгляд Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією¹⁵. А порядок і методологію проведення комітетом Верховної Ради України антикорупційної експертизи визначає Міністерство юстиції України, тобто за власною ініціативою комітет нічого не розробляє, а користується наданою міністерством.

До повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції віднесено проведення за власною ініціативою у встановленому ним порядку антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України.

Порядок проведення експертизи НАЗК встановлює самостійно, але при цьому: 1) для проведення НАЗК антикорупційної експертизи Уряд зобов'язаний надсилати йому проекти всіх відповідних норматив-

но-правових актів; 2) НАЗК зобов'язано інформувати відповідний комітет ВРУ або КМУ про проведення антикорупційної експертизи відповідного проекту нормативно-правового акта, що може бути підставою для зупинення процедури його розгляду або прийняття, але на строк не більше 10 днів; 3) до проведення експертизи залучається Громадська рада при НАЗК¹⁶.

Згідно з ч. 7 ст. 55 Закону «Про запобігання корупції» за ініціативою фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб може проводитися громадська антикорупційна експертиза чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів. Проведення її та оприлюднення результатів здійснюються за рахунок відповідних фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб або інших джерел, не заборонених законодавством. Закон не вимагає розробки спеціального порядку та/або методології проведення такої експертизи. Попри це, громадські організації, що опікуються цим питанням, такі методології (методичні рекомендації) розробляли та продовжують розробляти¹⁷.

Проведення антикорупційної експертизи потребує розв'язання низки завдань: 1) правового регулювання проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проектів; 2) визначення суб'єктів такої антикорупційної експертизи, їх компетенції; 3) методичного забезпечення проведення антикорупційної експертизи та правового регулювання висновку експерта за результатами проведення антикорупційної експертизи; 4) створення незалежного органу, який проводитиме антикорупційну експертизу (під час проведення експертизи має виключатися участь органу, який є автором проекту, що досліджується). І більшість із названих питань вже вирішені у національному законодавстві.

Але головною проблемою залишається розробка методичного забезпечення юридико-лінгвістичної антикорупційної експертизи, оскільки саме у текстових формулюваннях містяться корупціогенні фактори. Тому незалежно від сфери регулюваних відносин при проведенні антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проектів повинна проводитись юридико-лінгвістична антикорупційна експертиза.

Вважаємо, що сьогодні в українському суспільстві, в органах державної влади має формуватися і розвиватися негативне ставлення до корупційних діянь як у внутрішніх відносинах у державі, так і у відносинах із міжнародними організаціями та закордонними державами. Антикорупційна експертиза має стати потужним інструментом протидії корупції. Якісне очищення значного масиву проектів нормативно-правових актів, а також чинних нормативно-правових актів допоможе зупинити розвиток корупційних норм у законодавстві. Розумне запозичення міжнародного досвіду у боротьбі з корупцією сприятиме зменшенню цього деструктивного явища і в українському суспільстві¹⁸.

Чітке та неухильне дотримання вимог законності є важливою умовою реалізації цих норм, їх фактичного втілення в життя, а правопорядок – це вже досягнутий результат реалізації норм права і законності, який є правовою основою, певним суспільним режимом¹⁹. Отже, антикорупційна експертиза – це необхідний напрям для запобігання корупції, але важливим є й те, щоб змінювались не лише нормативно-правові акти, а щоб змінювалось суспільство і його свідомість. Оскільки навіть досконало написані нормативно-правові акти не будуть дієвими без доброчесної поведінки суспільства та його бажання їх неухильного виконання.

¹ Молдован Е.С. Напрями запобігання та протидії корупції на державній службі: морально-ідеологічний аспект. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10mesmia.pdf>

² Дашковська О.Р. Антикорупційна експертиза як складова єдиного правового моніторингу нормативних правових актів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 25. С. 18–21. URL: http://www.pap.in.ua/5_2015/5.pdf

³ Ортинський В.Л. Правові питання організації проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки: зб. наук. праць. 2015. № 813. С. 66–70.

⁴ Лисенко М.О. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів як засіб забезпечення законності в правотворчій діяльності органів виконавчої влади. *Держава і право* : зб. наук. праць. Київ : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. Вип. 66. С. 125–133.

⁵ Армазасов Ю.Г., Наконечный Я. Мониторинг в правотворчестве: теория и методология. Москва: Изд-во МГТУ, 2009, 196 с. С. 106.

⁶ Про запобігання корупції: Закон України від 28.12.2014 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 49. Ст. 2056. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

⁷ Порядок проведення антикорупційної експертизи: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 18.03.2015 р. № 383/5. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0303-15>

⁸ Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / М.І. Хавронюк, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук та ін.; за заг. ред. М.І. Хавронюка. Київ, 2017. 445 с. С. 157–158. URL: http://pravo.org.ua/img/books/files/1495028329az_final.pdf

⁹ Лисенко М.О. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів як засіб забезпечення законності в правотворчій діяльності органів виконавчої влади. *Держава і право* : зб. наук. праць. Київ : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. Вип. 66. С. 125–133.

¹⁰ Про запобігання корупції: Закон України від 28.12.2014 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 49. Ст. 2056. Ст. 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> ; Порядок проведення антикорупційної експертизи: наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2015 р. № 2 38315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0303-15> ; Сметаніна Н.В. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їх проектів як інститут запобігання корупції: вітчизняний і міжнародний досвід. Кримінально-правові та криминологічні засади протидії корупції. Харків, 2016. С. 146–149.

¹¹ Про запобігання корупції: Закон України від 28.12.2014 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

¹² Там само.

¹³ Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / М.І. Хавронюк, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук та ін.; за заг. ред. М.І. Хавронюка. Київ, 2017. 445 с. С. 157–158. URL: http://pravo.org.ua/img/books/files/1495028329az_final.pdf

¹⁴ Методології проведення антикорупційної експертизи: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 24 квітня 2017 р. № 1395/5. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17/para8>

¹⁵ Про запобігання корупції: Закон України від 28.12.2014 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

¹⁶ Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / М.І. Хавронюк, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук та ін.; за заг. ред. М.І. Хавронюка. Київ, 2017. 445 с. С. 157–158. URL: http://pravo.org.ua/img/books/files/1495028329az_final.pdf

¹⁷ Там само.

¹⁸ Сметаніна Н.В. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їх проектів як інститут запобігання корупції: вітчизняний і міжнародний досвід. *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції* : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. / МВС України ; Харківський нац. ун-т внутр. справ; квіт. 2016 р., м. Харків ; Кримінол. асоц. України. Харків, 2016. С. 146–149.

¹⁹ Дашковська О.Р. Антикорупційна експертиза як складова єдиного правового моніторингу нормативних правових актів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 25. С. 18–21. URL: http://www.pap.in.ua/5_2015/5.pdf

Резюме

Сметаніна Н.В., Маалулі О.В. Антикорупційна експертиза як напрям запобігання корупції.

У статті розкрито зміст поняття антикорупційної експертизи, зазначені її функції, а також розвиток запровадження такого напрямку запобігання корупції в нашій державі. Визначено суб'єктів, на яких покладено обов'язок здійснювати антикорупційну експертизу. Розглянуто повноваження суб'єктів щодо її здійснення.

Ключові слова: антикорупційна експертиза, нормативно-правовий акт, корупція, напрям запобігання корупції.

Резюме

Сметаніна Н.В., Маалулі А.В. Антикоррупционная экспертиза как направление предотвращения коррупции.

В статье раскрыто содержание понятия антикоррупционной экспертизы, указаны ее функции, а также развитие введения такого направления предотвращения коррупции в нашем государстве. Определены субъекты, на которых возложено обязательство проведения антикоррупционной экспертизы. Рассмотрены полномочия данных субъектов относительно ее проведения.

Ключевые слова: антикоррупционная экспертиза, нормативно-правовой акт, коррупция, направление предотвращения коррупции.

Summary

Smetanina N., Maaluli O. Anticorruption Expertise as the Way of Preventing Corruption.

The article determines the content of the concept of anti-corruption expertise, indicates its functions as well as the development of the introduction of such a way of preventing corruption in our state. The subjects are assigned to carry out anti-corruption expertise. The author considered the powers of the subjects concerning its implementation.

Key words: anticorruption expertise, regulatory act, corruption, a way to prevent corruption.